

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Тема 1. Завдання та основні засади (принципи) господарського судочинства.

Юрисдикція

1. Господарські суди в системі органів судової влади.
2. Історія становлення господарських судів в Україні.
3. Господарські спори – предмет діяльності господарського суду.
4. Поняття та предмет господарського процесуального права.
5. Методи та джерела господарського процесуального права.
6. Предмет і система господарського процесуального права як науки та навчальної дисципліни.
7. Поняття принципів організації та діяльності господарського суду та їх класифікація.
8. Принципи організації господарського суду.
9. Принципи здійснення правосуддя господарським судом та їх зміст.

Тема 2. Склад суду. Відводи. Учасники судового процесу.

1. Поняття, склад та класифікація учасників господарського процесу.
2. Процесуальне становище судді.
3. Сторони в господарському процесі, їх права та обов'язки. Представники сторін.
4. Треті особи в господарському процесі: види та правове становище.
5. Участь прокурора в господарському процесі.
6. Процесуальне положення учасників, які сприяють вирішенню господарських спорів.

Тема 3. Докази та доказування

1. Поняття і види доказів.
2. Письмові докази.
3. Речові докази.
4. Призначення і проведення експертизи. Висновок експерта.
5. Обов'язок доказування і подання доказів. Підстави звільнення від доказування.
6. Запобіжні заходи

Тема 4. Процесуальні строки. Судові виклики і повідомлення. Судові витрати. Заходи процесуального примусу. Забезпечення позову.

1. Поняття і склад судових витрат.
2. Судовий збір, порядок та розміри його сплати. Пільги щодо сплати судового збору.
3. Розподіл і відшкодування судових витрат.
4. Поняття та класифікація строків в господарському процесі.
5. Встановлення та обчислення процесуальних строків.
6. Закінчення та зупинення процесуальних строків.
7. Відновлення та продовження процесуальних строків.

Тема 5. Наказне провадження

1. Особливості наказного провадження
2. Судовий наказ
3. Розгляд справ у порядку наказного провадження

Тема 6. Позовне провадження

1. Поняття та елементи позову. Передумови права на позов.
2. Форма і зміст позовної заяви. Документи, що додаються до позовної заяви.
3. Порядок подання позову. Ціна позову.

4. Об'єднання позовних вимог. Зміна позову. Відмова від позову.
5. Відзив на позовну заяву.
6. Зустрічний позов.
7. Забезпечення позову: підстави та заходи.
8. Позов та його елементи.
9. Порядок прийняття позовної заяви.
10. Відмова у прийнятті позовної заяви.
11. Повернення позовної заяви.
12. Порухення провадження у справі та дії судді по підготовці справи до розгляду.

Тема 7. Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження.

1. Поняття спрощеного провадження
2. Розгляд справ в порядку спрощеного провадження
3. Справи, що розглядаються в порядку спрощеного провадження.

Тема 8. Судові рішення.

1. Склад господарського суду.
2. Строк вирішення спору.
3. Порядок ведення засідання.
4. Відкладення розгляду справи, перерва в засіданні.
5. Зупинення провадження у справі та його поновлення.
6. Припинення провадження у справі.
7. Залишення позову без розгляду.
8. Протокол судового засідання.
9. Порядок прийняття, форма та зміст рішення господарського суду.
10. Оголошення рішення та набрання ним законної сили. Розсилання рішень.
11. Права господарського суду щодо прийняття рішення.
12. Винесення ухвали та її зміст. Окрема ухвала. Повідомлення господарського суду.
13. Виконання рішення, ухвали, постанови господарського суду.
14. Наказ господарського суду і пред'явлення його до виконання.
15. Відстрочка або розстрочка виконання, зміна способу та порядку виконання рішення, ухвали, постанови.
16. Зупинення виконання судового рішення.

Тема 9. Апеляційне та касаційне провадження.

1. Право апеляційного оскарження.
2. Порядок та строк подання апеляційної скарги.
3. Повернення апеляційної скарги.
4. Межі перегляду справи в апеляційній інстанції.
5. Повноваження апеляційної інстанції.
6. Підстави для скасування або зміни рішення місцевого господарського суду.
7. Постанова апеляційної інстанції.
8. Право касаційного оскарження.
9. Порядок та строк подання касаційної скарги.
10. Повернення касаційної скарги.
11. Прийняття касаційної скарги та порядок її розгляду.
12. Межі перегляду справи в касаційній інстанції.
13. Повноваження касаційної інстанції.
14. Підстави для скасування або зміни рішення або постанови.
15. Постанова касаційної інстанції.

Тема 10. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у господарських справах. Судовий контроль за виконанням судових рішень.

1. Поняття та підстави перегляду рішення, ухвали, постанови за нововиявленими обставинами.

2. Порядок і строк подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.

3. Порядок перегляду рішення, ухвали, постанови за нововиявленими обставинами.

Завдання:

- порівняйте принципи господарсько-процесуального права із принципами інших процесуальних галузей;
- визначте спільне та відмінне щодо перегляду справи в апеляційній інстанції та розгляду справи в суді першої інстанції.
- складіть порівняльну таблицю щодо касаційного та апеляційного перегляду рішень, ухвал, постанов у господарському судочинстві, визначте спільне та відмінне.

Задача 1

Між АТ «К» та ТОВ «М» виник спір з приводу виконання договору поставки електротехнічного обладнання. АТ «К» звернулося з позовом до господарського суду за захистом своїх порушених прав та інтересів. Представник ТОВ «М» в суд не з'явився, але подав письмовий відзив на позов, де зазначив, що АТ «К» не було вжито заходів щодо досудового врегулювання спору (в претензійному порядку). Зазначений порядок за умовами договору поставки між АТ «К» та ТОВ «М» було передбачено як обов'язковий для обох сторін.

Дайте правову оцінку ситуації? Як в цьому разі має діяти суд?

Задача 2

Упродовж судового розгляду суддя господарського суду в одному з представників відповідача впізнав заступника декана з наукової роботи юридичного факультету, який він закінчив понад 10 років тому. Вважаючи, що є обставини, які викликають неможливість його участі у справі, суддя заявив самовідвід.

Чи правильні дії судді? Як вирішуються питання про відвід і самовідвід судді господарського суду?

Задача 3

При розгляді господарського спору судом було встановлено, що позов подано до особи, яка не повинна відповідати за позовом. Позивач згоди на заміну неналежного відповідача не дав, але суд за своєю ініціативою виніс ухвалу про заміну неналежного

відповідача. Прийняте у справі рішення було оскаржено сторонами в апеляційному порядку як незаконне.

Чи є право суду на заміну неналежного відповідача безумовним? Дайте юридичну оцінку діям суду. Чи підлягають скарги сторін задоволенню?

Задача 4

До господарського суду була подана позовна заява, що була підписана заступником генерального директора позивача Іваненко І. В., ухвалу про порушення провадження у справі було винесено 15.03.2022 р. Згодом 15.04.2022 р. господарський суд виявив, що Іваненко І. В. не мав права підписувати позовну заяву.

Якими в зв'язку з вищевказаною обставиною повинні бути процесуальні дії судді?

Обґрунтуйте свою відповідь.

Рекомендовані джерела:

Спеціальна література:

1. Абова Т. Е. Избранные труды. Гражданский и арбитражный процесс. Гражданское и хозяйственное право / Т. Е. Абова. – М.: Статут, 2007. – 1134 с.
2. Абрамов Н. А. Хозяйственно-процессуальное право Украины: учебное пособие / Н. А. Абрамов. – Х.: Одиссей, 2003. – 336 с.
3. Арбитражный процесс : Учебник / [отв. ред. В. В. Ярков]. – М.: Инфотропик Медиа, 2010. – 880 с.
4. Арбитражный процесс / Т. К. Андреева, Е. А. Борисова, С. А. Иванова и др.; [под общ. ред. М. К. Треушников]. – М.: Городец, 2008. – 672 с.
5. Балюк І. А. Господарське процесуальне право: навч. посібник / І. А. Балюк. – К.: КНЕУ, 2008. – 224 с.
6. Беляневич В. Е. Науково-практичний коментар до Господарського процесуального кодексу України / В. Е. Беляневич. – К.: Юстініан, 2014. – 1160 с.
7. Боровик С. С. Захист прав суб'єктів господарювання в арбитражних судах України / С. С. Боровик, В. В. Джунь, С. М. Мудрий. – К.: Оріяни, 2001. – 228 с.
8. Бринцев О. В. Правова сутність економічних спорів та способи їх вирішення / О. В. Бринцев. – Х.: Право, 2005. – 304 с.
9. Васильєв С. В. Доказування та докази у господарському процесі України / С. В. Васильєв, Л. М. Ніколенко. – Х.: Еспада, 2004. – 192 с.
10. Васильєв С. В. Господарський процес України / С. В. Васильєв. – Х.: Еспада, 2010. – 288 с.
11. Господарське процесуальне право України / [заг. ред. В. Д. Чернадчук]. – Суми: Університетська книга, 2006. – 331 с.
12. Господарське процесуальне право України : Підручник / [ред. О. І. Харитонової]. – К.: Істина, 2008. – 360 с.
13. Господарське процесуальне право / [ред. О. П. Подцерковний, М. Ю. Картузов]. – Х.: Одиссей, 2012. – 400 с.
14. Господарський процесуальний кодекс України. Постатейні матеріали. Роз'яснення / укладачі Львов Б. Ю., Кравчук Г. А., Резнікова В. В., Крамар С. І., Олійник Ю. П. – К.: ЮрінкомІнтер, 2015. – 720 с.

15. Господарське судочинство в Україні: Судова практика. Застосування процесуальних норм / [відп. ред. Б. І. Шицький]. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – 472 с.
16. Демченко С. Ф. Теоретичні аспекти становлення і розвитку економічного судочинства в Україні / С. Ф. Демченко. – К.: Вид-во «Преса Україна», 2009. – 240 с.
17. Демченко С. Ф. Теоретико-методологічні засади ефективності господарського судочинства: монографія / С. Ф. Демченко. – К.: Преса України, 2009. – 240 с.
18. Зайцев А. И. Альтернативное разрешение споров: учебно-методический комплекс / А. И. Зайцев, И. Ю. Захарьяцева, И. Н. Балашова, А. И. Балашов. – Москва: Экзамен, 2007. – 573 с.
19. Кройтор В. А. Претензии и иски в практике разрешения хозяйственных споров: Науч.-практ. пособие / В. А. Кройтор. – Х.: Эспада, 2001. – 356 с.
20. Лукьянова Е. Г. Теория процессуального права / Е. Г. Лукьянова. – М.: Норма, 2004. – 240 с.
21. Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України / [ред. О. І. Харитоновна]. – К.: Істина, 2006. – 272 с.
22. Побирченко И. Г. Хозяйственная юрисдикция (общее учение) / И. Г. Побирченко. – К.: РИО МВД УССР, 1973. – 252 с.
23. Побірченко І. Г. Вибране. – К.: Освіта України, 2013. – 544 с.
24. Погребняк С. П. Основоположні принципи права (змістовна характеристика): Монографія / С. П. Погребняк. – Х.: Право, 2008. – 240 с.
25. Правові позиції у застосуванні цивільного та господарського законодавства України за матеріалами судової практики: навчально-практичний посібник. – Х.: ФОП Лисяк Л. С., 2016. – 576 с.
26. Притика Д. М. Правові засади організації і діяльності органів господарської юрисдикції та шляхи їх вдосконалення / Д. М. Притика. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 328 с.
27. Притыка Д. Н. Арбитражный суд: проблемы организации и деятельности: Монография / Д. Н. Притыка. – К.: Оріяни, 2000. – 320 с.
28. Протасов В. Н. Основы общеправовой процессуальной теории / В. Н. Протасов. – М.: Юрид. лит., 1991. – 143 с.
29. Рожкова М. А. Основные понятия арбитражного процессуального права / М. А. Рожкова. – М.: Статут, 2003. – 400 с.
30. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: матеріали Міжнародної конференції України (Чернівці, 26-27 жовтня 2017 року). – Чернівці: Технодрук, 2017. – 332 с.
31. Теліпко В. Е. Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України / В. Е. Теліпко; [ред. Притика Д. М.]. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 608 с.

Нормативні акти:

1. Конституція України // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 03.10.2017 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2147-19>.
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2.06.2016 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
4. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень : Закон України від 5.06.2012 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4901-17>.

5. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 2.06.2016 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>.
6. Про виконавче провадження: Закон України від 2.06.2016 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
7. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3674-17/page2>.
8. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.
9. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.
10. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>.
11. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4002-12>.
12. Указ Президента України від 20.05.2015 «Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки Президент України» № 276/2015 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>.